

RĂSPUNDEREA DISCIPLINARĂ A FUNCȚIONARILOR PUBLICI

Această lucrare a fost finanțată din contractul POSDRU/159/1.5/S/141699, proiect strategic ID 141699, cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013.

ANDRA NICOLETA PURAN

**RĂSPUNDEREA DISCIPLINARĂ
A FUNCȚIONARILOR PUBLICI**

EDITURA UNIVERSITARĂ
București, 2015

Colecția ȘTIINȚE JURIDICE ȘI ADMINISTRATIVE

Redactor: Monica Stoian
Tehnoredactor: Ameluța Vișan
Coperta: Monica Balaban

Editură recunoscută de Consiliul Național al Cercetării Științifice (C.N.C.S.) și inclusă de Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare (C.N.A.T.D.C.U.) în categoria editurilor de prestigiu recunoscut.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

PURAN, ANDRA NICOLETA

Răspunderea disciplinară a funcționarilor publici / Andra Nicoleta Puran. -
București : Editura Universitară, 2015

Bibliogr.

ISBN 978-606-28-0333-9

35.08(498)

DOI: (Digital Object Identifier): 10.5682/9786062803339

© Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate, nicio parte din această lucrare nu poate fi copiată fără acordul Editurii Universitare

Copyright © 2015
Editura Universitară
Editor: Vasile Muscalu
B-dul. N. Bălcescu nr. 27-33, Sector 1, București
Tel.: 021 – 315.32.47 / 319.67.27
www.editurauniversitara.ro
e-mail: redactia@editurauniversitara.ro

Distribuție: tel.:021-315.32.47 / 319.67.27 / 0744 EDITOR / 07217 CARTE
comenzi@editurauniversitara.ro
O.P. 15, C.P. 35, București
www.editurauniversitara.ro

CUPRINS

Capitolul I. Răspunderea disciplinară în cadrul răspunderii juridice	8
Secțiunea 1. Conceptul de răspundere juridică	9
1.1. Noțiune	9
1.2. Elementele răspunderii juridice	11
1.3. Formele răspunderii juridice	14
Secțiunea 2. Răspunderea juridică în cadrul relațiilor de muncă	19
Capitolul II. Noțiuni generale privind răspunderea disciplinară a salariaților în dreptul comun	23
Secțiunea 1. Disciplina socială și disciplina muncii	23
1.1. Noțiune	23
1.2. Izvoare	26
Secțiunea 2. Răspunderea disciplinară	28
2.1. Noțiune	28
2.2. Trăsături	30
Secțiunea 3. Abaterea disciplinară	31
3.1. Concept	31
3.2. Elemente constitutive	33
3.3. Cauzele de nerăspundere	38
Secțiunea 4. Cumulul răspunderii disciplinare cu alte forme de răspundere juridică	46
4.1. Răspunderea disciplinară și răspunderea penală	46
4.2. Răspunderea disciplinară și răspunderea contravențională	49
4.3. Răspunderea disciplinară și răspunderea patrimonială....	49

Capitolul III. Regimul juridic al răspunderii disciplinare a funcționarilor publici.....	51
Secțiunea 1. Aspecte generale	51
Secțiunea 2. Specificul răspunderii disciplinare a funcționarilor publici față de dreptul comun	56
Secțiunea 3. Sancțiuni specifice	67
Secțiunea 4. Procedură	71
4.1. Organul competent să efectueze cercetarea disciplinară .	71
4.2. Desfășurarea cercetării disciplinare.....	77
4.3. Aplicarea sancțiunilor	89
4.4. Contestarea actului administrativ de aplicare a sancțiunilor disciplinare	91
Secțiunea 5. Cazierul administrativ și radierea sancțiunilor disciplinare.....	93
5.1. Cazierul administrativ	93
5.2. Radierea sancțiunilor disciplinare	94
Capitolul IV. Regimul juridic al răspunderii disciplinare a funcționarilor publici în legislația altor state din Uniunea Europeană	96
Secțiunea 1. Răspunderea disciplinară a funcționarilor publici în Franța	96
Secțiunea 2. Răspunderea disciplinară a funcționarilor publici în Spania	103
Secțiunea 3. Răspunderea disciplinară a funcționarilor publici în Italia	108
Capitolul V. Regimul juridic al răspunderii disciplinare a funcționarilor Uniunii Europene	114
Secțiunea 1. Aspecte generale privind funcția publică în Uniunea Europeană	114
Secțiunea 2. Răspunderea disciplinară a funcționarilor Uniunii Europene.....	117
2.1. Aspecte introductive	117
2.2. Sancțiunile disciplinare aplicabile funcționarilor europeni.....	122

2.3. Comisia de disciplină	126
2.4. Procedura disciplinară	128
2.5. Suspendarea funcționarului european	131
2.6. Contestarea deciziei de sancționare disciplinară	133
2.7. Radierea sancțiunilor disciplinare	135
Bibliografie	136

CAPITOLUL I

RĂSPUNDEREA DISCIPLINARĂ ÎN CADRUL RĂSPUNDERII JURIDICE

Secțiunea 1. Conceptul de răspundere juridică

1.1. Noțiune

Răspunderea juridică este atrasă în situația în care individul are un comportament ilicit prin încălcarea prevederilor normelor juridice.

Dintr-o perspectivă mai largă se poate aprecia că răspunderea juridică este o parte specifică a ideii de responsabilitate socială în conformitate cu care, fiecare om trebuie să își asume faptele sale și să suporte consecințele lor¹.

Într-o altă opinie², răspunderea juridică a fost definită ca *“un raport statornicit de lege, de norma juridică, între autorul încălcării normelor juridice și stat, reprezentat prin agenții autorității, care pot să fie instanțele de judecată, funcționarii de stat sau alți agenți ai puterii publice. Conținutul acestui raport este complex, fiind format în*

¹ N. Popa, *Teoria generală a dreptului*, Editura Actami, București, 1996, p.202.

² I. Craiovan, *Tratat de teoria generală a dreptului*, Ediția a II-a revăzută și adăugită, Editura Universul Juridic, București, 2009, p.432.

esență din dreptul statului ca reprezentant al societății de a aplica sancțiunile prevăzute de normele juridice persoanelor care încalcă prevederile legale și obligația acestor persoane de a se supune sancțiunilor legale în vederea restabilirii ordinii de drept”.

În doctrină³ se fac diferențieri între răspunderea juridică și răspunderea politică, între răspundere și reparație cât și între răspundere și sancțiune.

În ceea ce privește răspunderea juridică și răspunderea politică, se consideră că răspunderea juridică implică ideea de vinovăție și de încălcare a dreptului, în schimb responsabilitatea politică nu este neapărat angajată datorită unor comportamente contrare dreptului.

Cu privire la relația dintre răspundere și reparație, pornind de la faptul că termenul „responsabilitate” vine din latinescul *spondeo*, care în dreptul roman, însemna obligația solemnă a debitorului față de creditorul său de a-și îndeplini prestația asumată prin contract, unii autori au concluzionat că noțiunii de responsabilitate în general și de responsabilitate civilă, în special, trebuie să i se dea sensul de obligație în reparațiune⁴.

Având în vedere că dreptul civil are un rol predominant în sistemul de drept, se tinde să se facă o legătură între răspundere și ideea de reparație pecuniară. Conform doctrinei majoritare, această viziune este însă prea restrânsă. În primul rând, această confuzie duce la identificarea răspunderii juridice cu sancțiunea, ceea ce este greșit. În al doilea rând, obiectivul prim al oricărei acțiuni în

³ A se vedea în acest sens D. C. Dănișor, I. Dogaru, Gh. Dănișor, *Teoria generală a dreptului*, Ediția 2, Editura C.H.Beck, București, 2008, pp. 537 -538.

⁴ Gh. Boboș, *Teoria generală a dreptului*, Editura Dacia, Cluj, 1994, p.258.

responsabilitate este de a obține, în favoarea persoanei lezate, o *restitutio in integrum*, adică o ștergere a tuturor consecințelor violării dreptului și o repunere în situația anterioară. Repararea pecuniară intervine doar în subsidiar, dacă această restituție *in integrum* nu este posibilă⁵.

Se apreciază⁶ că între răspunderea juridică și sancțiunea juridică se instituie relații complexe. Astfel, sancțiunea juridică apare ca o premisă a instituției răspunderii juridice, deoarece răspunderea juridică are ca temeî încălcarea normelor juridice dotate prin excelență cu sancțiuni juridice. Apoi, sancțiunea juridică constituie așa cum am arătat, obiectul răspunderii juridice, ea aflându-se la capătul acesteia ca scop, ca finalitate a răspunderii juridice. Din această perspectivă, răspunderea juridică apare ca un cadru juridic de realizare a sancțiunii juridice. Nu de fiecare dată în mod automat, întrunirea condițiilor răspunderii juridice, conduce la executarea sancțiunii juridice. Așa de exemplu, în materie penală, grațierea are ca efect înlăturarea în total sau în parte a executării pedepsei ori comutarea acesteia în alta mai ușoară. Poate de asemenea, interveni prescripția executării pedepsei sau prescripția dreptului de a dispune o sancțiune disciplinară ca urmare a depășirii unor termene strict prevăzute de lege.

1.2. Elementele răspunderii juridice

Pentru ca răspunderea juridică să existe trebuie să fie întrunite următoarele elemente: o conduită ilicită; vinovăția; un rezultat vătămător al acestei conduite; legătura de cauzalitate între conduita ilicită și rezultatul vătămător.

⁵ D. C. Dănișor, I. Dogaru, Gh. Dănișor, *op.cit.*, p. 538.

⁶ Ion Craiovan, *op.cit.*, pp.432-433.

a) Conduita ilicită poate consta fie într-o acțiune (faptă comisivă) fie într-o inacțiune (faptă omisivă) care să contravină normelor juridice.

Pentru a avea caracter ilicit, inacțiunea trebuie să intervină în situația în care subiectul activ avea obligația juridică de a acționa într-un anumit fel iar acesta nu acționează ca atare.

b) Vinovăția desemnează latura subiectivă a încălcării dreptului. Premisele stabilirii vinovăției constau în caracterul conștient și al voinței libere pe care o are o persoană atunci când săvârșește o faptă ilicită.

Existența vinovăției implică o anumită capacitate - capacitatea de a răspunde - care a fost definită ca aptitudine a persoanei fizice de a da socoteală în fața societății pentru faptele ilicite săvârșite de ea, de a evalua corect semnificația sancțiunii juridice corespunzătoare acestor fapte și de a suporta consecințele negative, pe care exercitarea constrângerii de stat, cu ocazia aplicării și executării acestei sancțiuni, le presupune ca necesare și inevitabile⁷.

Această capacitate a fost tratată în literatura juridică drept *o formă a capacității juridice, deosebită de capacitatea de folosință și de capacitatea de exercițiu sau ca o formă de manifestare a capacității de exercițiu*⁸.

Vinovăția este *atitudinea psihică a unei persoane de prefigurare și conștientizare în diferite forme și grade, a faptei socialmente periculoase săvârșită de ea, precum și a consecințelor acelei fapte*. Vinovăția se exprimă sub forma

⁷ I. Craiovan, *op.cit.*, p.439.

⁸ A se vedea Gh. Boboș, *Teoria generală a statului și dreptului*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1983, p. 271; M. Costin, *Răspunderea juridică*, Editura Dacia, Cluj, 1974, pp. 189 și urm.; R. Motica, Gh. Mihai, *Introducere în studiul dreptului*, vol. 2, Editura Alma Mater, Timișoara, 1995, pp. 261 și urm..

intenției sau culpei. Încălcarea normelor legale se consideră săvârșită cu intenție când persoana care a comis faptele ilicite a cunoscut caracterul ilicit al acțiunii sau inacțiunii sale, a prevăzut consecințele ei ilicite, le-a dorit sau le-a admis. Când aceste consecințe ilicite au fost urmărite de persoana care le-a provocat, avem de-a face cu o intenție directă, iar când producerea consecințelor a fost numai admisă, acceptată, intenția este indirectă⁹.

În cazul culpei, persoana prevede rezultatul faptei sale, dar nu-l acceptă, sau nu prevede rezultatul faptei sale, deși trebuia și putea să-l prevadă. Când persoana care a comis acțiunea sau inacțiunea ilicită a prevăzut posibilitatea survenirii unor urmări ilicite, pe care nu le-a dorit, nici nu le-a acceptat, dar a crezut în mod ușuratic că le-ar putea preveni, ne aflăm în prezența culpei săvârșită cu previziune sau imprudența, iar când persoana care a comis acțiunea (inacțiunea) ilicită nu a prevăzut posibilitatea survenirii unor urmări ilicite, deși trebuia sau putea să le prevadă, ne aflăm în cazul culpei fără previziune (neglijența).

În materia dreptului civil, culpa nu desemnează o anumită formă a vinovăției, ci vinovăția cu toate formele ei. Este suficientă și cea mai simplă formă de culpă pentru a interveni o răspundere civilă.

c) Rezultatul vătămător produs în urma conduitei ilicite aduce întotdeauna atingere valorilor apărute de normele de drept, în funcție de pericolul social al faptei.

Importanța rezultatului pentru stabilirea răspunderii nu este aceeași în toate ramurile de drept. Astfel, în dreptul civil, răspunderea juridică survine numai atunci când s-a produs rezultatul ilicit - prejudiciul. În dreptul penal și administrativ, cu toate că, caracterul ilicit al unei conduite

⁹ I. Craiovan, *op.cit.*, p.439.

este strâns legat de rezultatul ei vătămător, legea stabilește în anumite cazuri răspunderea juridică chiar dacă rezultatul vătămător nu s-a produs, dar s-a creat pericolul producerii lui. În dreptul penal, astfel de fapte ilicite, fără rezultate concret vătămătoare, se concretizează în forma tentativei¹⁰.

d) Pentru existența răspunderii juridice trebuie să se examineze, în funcție de fiecare caz în parte, legătura între fapta ilicită și rezultatul vătămător produs.

Între fapta ilicită, acțiune sau inacțiune, și rezultat, există un raport de cauzalitate când acesta este generat, determinat de către fapta ilicită. În practică, există situații în care se manifestă o cauzalitate complexă, la producerea rezultatului concurând mai multe cauze.

1.3. Formele răspunderii juridice

Răspunderea juridică este întâlnită în toate ramurile dreptului. Vom încerca să analizăm pe scurt principalele forme de răspundere juridică.

a) Răspunderea civilă este forma tipică și cea mai dezvoltată a răspunderii juridice. Dreptul civil distinge inițial răspunderea civilă contractuală și răspunderea civilă delictuală. În doctrină¹¹ se distinge însă și a treia formă a răspunderii civile, răspunderea legală, derivând, în lipsa oricărui raport contractual sau delictual, direct din dispozițiile legii.

Prin răspundere civilă contractuală se înțelege cadrul juridic ce impune obligația, pentru orice parte la un contract, de a-și asuma consecințele prejudiciabile ce pot rezulta, pentru cealaltă parte, din neexecutarea contractului, din

¹⁰ I. Craiovan, *op.cit.*, p.439.

¹¹ D. C. Dănișor, I. Dogaru, Gh. Dănișor, *op.cit.*, p. 539.

defectuoasa executare a acestuia sau din orice altă violare a obligațiilor contractuale, precum și dreptul părții prejudiciate de a pretinde respectarea dreptului său.

Forma cea mai pregnantă de răspundere juridică civilă este însă răspunderea civilă delictuală. Astfel, Noul Cod civil¹² stabilește că *„orice persoană are îndatorirea să respecte regulile de conduită pe care legea sau obiceiul locului le impune și să nu aducă atingere, prin acțiunile ori inacțiunile sale, drepturilor sau intereselor legitime ale altor persoane. Cel care, având discernământ, încalcă această îndatorire răspunde de toate prejudiciile cauzate, fiind obligat să le repare integral”*.

Dreptul civil cunoaște și situația în care o persoană va răspunde, deși fapta proprie ilicită lipsește. Este vorba de răspunderea pentru fapta altei persoane (răspunderea părinților pentru fapta copiilor minori¹³, răspunderea comitenților pentru faptele prepușilor¹⁴). Există, de ase-

¹² Art. 1349 din Noul Cod Civil (Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 409/2011, cu modificările și completările ulterioare).

¹³ Art. 1372 din Noul Cod civil care prevede că: (1) *Cel care în temeiul legii, al unui contract ori al unei hotărâri judecătorești este obligat să supravegheze un minor sau o persoană pusă sub interdicție răspunde de prejudiciul cauzat altuia de către aceste din urmă persoane.*

(2) *Răspunderea subzistă chiar în cazul când făptuitorul, fiind lipsit de discernământ, nu răspunde pentru fapta proprie.*

(3) *Cel obligat la supraveghere este exonerat de răspundere numai dacă dovedește că nu a putut împiedica fapta prejudiciabilă. În cazul părinților sau, după caz, al tutorilor, dovada se consideră a fi făcută numai dacă ei probează că fapta copilului constituie urmarea unei alte cauze decât modul în care și-au îndeplinit îndatoririle decurgând din exercițiul autorității părintești.*

¹⁴ Art.1373 din Noul Cod civil: (1) *Comitentul este obligat să repare prejudiciul cauzat de prepușii săi ori de câte ori fapta săvârșită de aceștia are legătură cu atribuțiile sau cu scopul funcțiilor încredințate.*

menea, o răspundere pentru prejudiciile cauzate de animale¹⁵, lucruri¹⁶ și de ruina edificiilor¹⁷.

b) Răspunderea penală este definită ca „*însuși raportul juridic penal de constrângere, născut ca urmare a săvârșirii infracțiunii, între stat pe de o parte, și infractor, pe de altă parte, raport complex al cărui conținut îl formează dreptul statului ca reprezentant al societății de a trage la răspundere pe infractor, de a-i aplica sancțiunea prevăzută pentru infracțiunea săvârșită și de a-l constrânge să o execute, precum și obligația infractorului de a răspunde pentru fapta sa și de a se supune sancțiunii aplicate în vederea restabilirii ordinii de drept și restaurării autorității legii*”¹⁸.

(2) Este comitent cel care, în virtutea unui contract sau în temeiul legii, exercită direcția, supravegherea și controlul asupra celui care îndeplinește anumite funcții sau însărcinări în interesul său ori al altuia.

(3) Comitentul nu răspunde dacă dovedește că victima cunoștea sau, după împrejurări, putea să cunoască, la data săvârșirii faptei prejudiciabile, că prepusul a acționat fără nicio legătură cu atribuțiile sau cu scopul funcțiilor încredințate.

¹⁵ Art. 1375 din Noul Cod civil : *Proprietarul unui animal sau cel care se servește de el răspunde, independent de orice culpă, de prejudiciul cauzat de animal, chiar dacă acesta a scăpat de sub paza sa.*

¹⁶ Art. 1376 din Noul Cod civil : (1) *Oricine este obligat să repare, independent de orice culpă, prejudiciul cauzat de lucrul aflat sub paza sa.*

(2) *Dispozițiile alin. (1) sunt aplicabile și în cazul coliziunii unor vehicule sau în alte cazuri similare. Cu toate acestea, în astfel de cazuri, sarcina reparării tuturor prejudiciilor va reveni numai celui a cărui faptă culpabilă întrunește, față de ceilalți, condițiile forței majore.*

¹⁷ Art. 1378 din Noul Cod civil: *Proprietarul unui edificiu sau al unei construcții de orice fel este obligat să repare prejudiciul cauzat prin ruina lor ori prin desprinderea unor părți din ele, dacă aceasta este urmarea lipsei de întreținere sau a unui viciu de construcție.*

¹⁸ C. Bulaș, *Drept penal român - parte generală*, vol. II, Casa de Editură și Presă Șansa, București, 1992, p.33.

În cazul răspunderii penale, temeiul juridic este reprezentat de infracțiune, adică de fapta care prezintă pericol social, săvârșită cu vinovăție și prevăzută de legea penală¹⁹ (fapta prevăzută de legea penală, săvârșită cu vinovăție, nejustificată și imputabilă persoanei care a săvârșit-o²⁰).

c) *„Legea contravențională apară valorile sociale, care nu sunt ocrotite prin legea penală. Constituie contravenție fapta săvârșită cu vinovăție, stabilită și sancționată prin lege, ordonanță, prin hotărâre a Guvernului sau, după caz, prin hotărâre a consiliului local al comunei, orașului, municipiului sau al sectorului municipiului București, a consiliului județean ori a Consiliului General al Municipiului București”*²¹.

Utilitatea definiției dată de legiuitor este evidențiată de doctrinari²² considerându-se că aceasta este un instrument utilizat cu prilejul aplicării legii contravenționale și că permite delimitarea ilicitului contravențional de alte forme de ilicit.

După cum rezultă din definiția dată de reglementările juridice, contravențiile sunt fapte care prezintă un pericol social mai redus decât infracțiunile, însă sunt considerate periculoase.

¹⁹ art. 17 din Codul penal (Legea nr.15/1968 republicată în Monitorul Oficial nr. 65 din 16 aprilie 1997, cu modificările și completările ulterioare).

²⁰ Art.15 din Noul Cod penal (Legea nr. 286/2009 privind Codul penal, publicată în Monitorul Oficial nr. 510 din 24 iulie 2009, cu modificările și completările ulterioare, în vigoare de la 1 februarie 2014).

²¹ Art. 1 din Ordonanța de Guvern 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 410/2001.

²² În acest sens V. Vedinaș, *Drept administrativ*, ediția a VII-a revăzută și actualizată, Editura Universul Juridic, București, 2012, p. 294.

d) Răspunderea administrativ-patrimonială a administrației și a funcționarilor ei²³.

Această formă de răspundere juridică are ca temei prejudiciile aduse prin acte administrative ilegale. Răspunderea administrativ-patrimonială se poate cumula cu răspunderea civilă, penală sau disciplinară, după cum fapta funcționarului constituie sau nu temei juridic pentru aceste forme de răspundere.

e) Răspunderea disciplinară este o formă de răspundere specifică dreptului muncii.

Temeiul răspunderii disciplinare este abaterea disciplinară, sancțiunile și procedura de aplicare a acestora fiind specifice acestei ramuri de drept.

f) Răspunderea de drept constituțional este angajată în cazul încălcării normelor constituționale. Astfel, deținătorii unui mandat politic sunt ținuti să răspundă pentru actele lor, însă această răspundere nu are precizia altor forme de răspundere ca de exemplu răspunderea civilă sau cea penală²⁴.

g) Răspunderea internațională este o formă de răspundere ce privește statele, ca subiecte de drept internațional public.

În doctrină²⁵ răspunderea internațională este definită ca fiind „*instituția juridică în virtutea căreia un stat sau un alt subiect de drept internațional care a comis un act ilicit după dreptul internațional datorează reparații celui lezat prin acel act*”.

²³ *Ibidem*, pp. 316-324.

²⁴ Pentru dezvoltări a se vedea I. Muraru, E. S. Tănăsescu, *Drept constituțional și instituții politice*, Ediția 12, vol. II, Editura C.H. Beck, București, 2006, pp. 189-192.

²⁵ D. V. Diaconu, *Drept internațional public*, Editura Universul Juridic, București, 2005, p. 256.

Secțiunea 2. Răspunderea juridică în cadrul relațiilor de muncă

Având ca punct comun ideea de responsabilitate socială, răspunderea juridică comportă diferite forme pentru fiecare ramură de drept. Indiferent de ramura de drept, răspunderea juridică este atrasă în situația în care se încalcă prevederile normelor legale printr-un comportament ilicit.

Răspunderea juridică în cadrul relațiilor de muncă prezintă particularități și forme specifice acestei ramuri de drept datorită existenței raportului tipic de subordonare între angajat și angajator. Relația dintre cei doi este guvernată de contractul individual de muncă.

Există însă și situații în care anumite relații de muncă nu au la bază încheierea unui contract individual de muncă, însă, prin acte normative speciale, se reglementează răspunderea juridică a unei categorii specifice de personal, care se află într-un raport de muncă, chiar dacă acest raport de muncă nu-și găsește izvorul în contractul individual de muncă.

În cadrul relațiilor de muncă pot fi întâlnite următoarele forme de răspundere juridică:

a) răspunderea disciplinară

Răspunderea disciplinară este forma specifică de răspundere pentru dreptul muncii, formă de răspundere juridică care face obiectul de studiu al prezentei lucrări, fiind analizată în amănunt pe parcursul următoarelor capitole.

Această formă de răspundere juridică poate fi la rândul ei de mai multe feluri²⁶: răspunderea disciplinară reglementată de Codul muncii care vizează doar salariații

²⁶ I. Sorică, *Răspunderea disciplinară a salariaților*, Editura Wolters Kluwer, București, 2010, pp. 20-24.

angajați în baza unui contract individual de muncă; răspunderea disciplinară reglementată de Statute profesionale specifice pentru anumite categorii de salariați; răspunderea disciplinară specifică acelor categorii de personal care își desfășoară activitatea în baza unor raporturi juridice de muncă diferite de cele izvorâte din contracte individuale de muncă (de ex: magistrați); răspunderea disciplinară specifică profesiunilor liberale.

Formele specifice de răspundere disciplinară sunt analizate în capitolele prezentei lucrări, fără însă a epuiza toate categoriile de personal care beneficiază de un regim aparte în ce privește răspunderea disciplinară.

b) răspunderea patrimonială.

Răspunderea patrimonială este o formă de răspundere juridică derivată din răspunderea civilă contractuală. Astfel, în baza raporturilor de muncă, salariații răspund pentru pagubele aduse angajatorilor din vina și în legătură cu munca lor²⁷, dar și angajatorii răspund în aceleași condiții pentru prejudiciile aduse salariaților²⁸.

Aceleași dispoziții invocate stabilesc că răspunderea patrimonială se va aplica conform principiilor și în temeiul normelor răspunderii civile contractuale, având astfel o natură reparatorie.

Înainte de adoptarea Legii nr. 53/2003, vechea reglementare cuprindea răspunderea materială a salariaților. Actualmente, anumite acte normative speciale²⁹ încă mai reglementează această formă de răspundere juridică.

²⁷ Conform art. 254 alin.(1) din Codul muncii.

²⁸ În baza art. 253 din Codul muncii.

²⁹ Cu titlu de exemplu: Instrucțiunile nr. 114 din 2013 privind răspunderea materială a personalului pentru pagubele produse Ministerului Afacerilor Interne, publicate în Monitorul Oficial, Partea I nr. 469 din 29/07/2013.